

ÜNİVERSİTE EĞİTİMİ ALMAKTA OLAN SURİYELİ GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN UYUM SORUNU: “ADIYAMAN ÖRNEĞİ”

Abdullah ÇELENK* Yaşar KAYA**

Öz

Tarihsel bir olgu olan göç, dinamik özelliğini koruyarak küresel bir olgu olarak hızla büyümeye devam etmekte ve devletlerin ekonomik, demografik, siyasi ve kültürel yapıları bu süreçten derinden etkilenmektedir. Suriye'de 2011 yılında başlayan ve günümüzde de devam eden iç savaş nedeniyle Adiyaman, Suriye'nin farklı bölgelerinden yoğun göç almıştır. Adiyaman sadece kendi kırsalından göç alan ve diğer illere göç veren bir kent iken, Suriye göçü ile birlikte uluslararası göç alan bir kent haline gelmiştir. Bu çalışma, Suriye iç savaşı nedeniyle yerinden edilmelerinin ardından Adiyaman'da üniversite eğitimi gören Suriyeli göçmen öğrencilerin sosyal deneyimlerini niteliksel olarak analiz etmektedir. Bu göçmen gençlerin Adiyaman'a uyumu, karşılaştıkları sorunlar, toplumsal değişimler ve olumlu gelişmeler üzerinde durulmaktadır. Çalışmamız teorik ve pratik olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızda göç olgusu ve göçmenlerin Türkiye'deki serüveni analiz edilmiştir. Suriyeli gençlerle, eğitimleriyle doğrudan ilgilenen akademisyenlerle ve sınıf arkadaşlarıyla yapılan görüşmelerden

* MEB, abdullahcelenk@gmail.com, Adiyaman/Türkiye

** Prof. Dr., İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, yasar.kaya@inonu.edu.tr, Malatya/Türkiye

elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Sonuç olarak, yabancı bir ülkenin kültüründe yaşamak ve eğitim görmek öğrencilerin uyum, eğitim, kültürel ve sosyal sorunlar yaşamasına neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, uyum, uyum kuramları, Suriyeli göçmenler.

ADAPTATION PROBLEM OF SYRIAN MIGRANT STUDENTS WHO EDUCATE AT THE UNIVERSITY: “ADIYAMAN EXAMPLE”

Abstract

Migration continues to grow rapidly as a global phenomenon, and states' economic, demographic, political and cultural structures are deeply affected. As a result of the internal conflicts that started in Syria in 2011, there was an intense migration from some settlements of Syria to Adıyaman. Adıyaman has become a city that receives international migration with the Syrian migration. This qualitative study deals with all the social processes experienced by Syrian immigrants who fled the Syrian civil war and settled in Adıyaman. The adaptation of these immigrant youth to the city of Adıyaman, the problems they experienced, their social changes and positive developments were emphasized. Our study consists of two parts: theoretical and practical. After the conceptual background was created, fieldwork was carried out. Our study examined the phenomenon of migration and the adventure of immigrants in Turkey. The findings from interviews with Syrian youth, academics directly involved with their education, and their classmates were analyzed. As a result, living and receiving education in a foreign country's culture causes students to experience adaptation, education, cultural and social problems.

Keywords: *Migration, adaptation, adaptation theories, Syrian immigrants.*

1. GİRİŞ

Göç, bireylerin yaşadıkları yerlerden farklı coğrafi alanlara yer değiştirme hareketi olarak tanımlanır ve sosyo-ekonomik, kültürel ve siyasal açıdan toplum yapılarında önemli değişikliklere yol açar. İletişim ve ulaşım araçlarındaki gelişmeler, göçün artmasına neden olmuş ve bu durum, uluslararası gündemde

önemli bir yer tutmuştur. Sosyal bilimciler, bu dönemi "göçler çağı" olarak tanımlamaktadır (Bal B. U. & Akbulut İ., 2008).

Hem ulusal hem de uluslararası göçler, uyum sorunlarına yol açarak uzun vadeli uyum süreçlerini gerektirir. Bu süreç, sadece göçmenleri değil, göç edilen ülkenin halkını da etkiler. Uyum sorunları, çok sayıda faktörden (göç nedeni, cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi, göç edilen ülkenin politikaları) etkilenir (Karasu M. A., 2017).

2011'de başlayan Suriye iç savaşı, milyonlarca Suriyelinin göç etmesine yol açmış ve bu göçmenler, özellikle Türkiye'yi etkilemiştir. Türkiye, göçmenlerin ihtiyaçlarını karşılamak için geçici barınma merkezleri kurmuş ve bu merkezlerin sayısı artmıştır. Adıyaman'da 25 bini aşkın Suriyeli göçmen, kentin çeşitli bölgelerinde yaşamaktadır. Göçmenlerin yerleşim bölgeleri, yerel halkla iletişimi önemli hale getirmektedir. Bu çalışma, Adıyaman'daki Suriyeli üniversite öğrencilerinin uyum süreçlerini incelemeyi ve Türk toplumuyla ilişkilerindeki sorunları analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Çalışma, nitel araştırma yöntemleri ile Suriyeli göçmen öğrenciler ve Türk akranları arasındaki uyum sorunlarını ele almış ve bu sorunlara yönelik öneriler sunmuştur.

2. UYUM KURAMLARI

Uyum, bireyin kendi değerlerini koruyarak kişiliği ve yaşadığı çevreyle ilişkilerini düzenleme süreci olarak tanımlanmaktadır (Avcı, 2006). Bireylerin yaşamlarını sürdürebilmeleri ve yeni katıldıkları topluma entegre olabilmeleri için uyum sürecinde gerekli yetkinlikleri kazanmaları önemlidir (Gençöz F., 1998). Göç, farklı kültürel değerler taşıyan bireylerin yerleştikleri yeni toplumun normlarına

uyum sağlama zorunluluğunu beraberinde getirmektedir (Aksoy Z., 2012). Göç bağlamında geliştirilen uyum kuramları, genellikle asimilasyon, entegrasyon, çokkültürlülük, kültürlenme ve kültürel deneyim gibi başlıklar altında incelenmektedir.

Asimilasyon, göç uyum kuramlarının ilk kategorisidir. Bu teori, azınlık konumundaki bireylerin topluma tek taraflı bir uyum süreciyle entegre olmalarını öngörmektedir. Bu süreçte, bireylerden hâkim kültürün değerlerini benimsemeleri ve kendi kültürel özelliklerinden vazgeçmeleri beklenir (Verkuyten V., 2010). 20. yüzyıl boyunca asimilasyon, özellikle ABD sosyolojisinde hâkim bir yaklaşım olarak kabul edilmiştir (Dalgakıran E., 2014). Avrupa'da ise asimilasyon, göç alan ülkelerde 20. yüzyılın başlarında baskın paradigma olmuştur (Ceceli K. S., 2012). Ancak, 1960'lardan itibaren etnik ayrımcılık ve azınlıkların sosyo-kültürel haklarının tanınması gibi gerekçelerle asimilasyon eleştirilmiş, yerini entegrasyon kuramlarına bırakmıştır (Ceceli K. S., 2012; Yalçın C., 2004).

Entegrasyon, uyum kuramlarının ikinci kategorisi olup göçmenlerin yerleşik toplumun kültürel değerlerine yabancılaşmadan yaşama fırsatı bulmasını amaçlamaktadır. Bu kuram, bireylerin hem kendi kültürel değerlerini yaşamasına hem de hâkim kültürle uyumlu bir yaşam sürmelerine olanak sağlar (Castles S., Korac M., Vasta E., & Vertovec S., 2002). Ancak entegrasyon, göçmenlere belirli bir ölçüde tercih hakkı sunarken, bu hakların önemli ölçüde sınırlandırılmasını da içerir (Ceceli K. S., 2012). Batı Avrupa ülkelerinde küreselleşme sonucu artan göçler, entegrasyon politikalarının önemini artırmıştır (Koçak O. & Gündüz R., 2016). Avrupa Birliği, entegrasyon politikalarına rehberlik edecek ilkeler geliştirmiş ve göçmenlerin entegrasyon başarısını dil bilgisi, kültürel farkındalık ve ekonomik standartlara uyum gibi kriterlere bağlamıştır (European Union, 2004; Yıldız A., 2017).

Çokkültürlülük, uyum kuramlarının üçüncü kategorisini oluşturmaktadır. İnsan hakları temeline dayanan bu yaklaşım, asimilasyonu reddederek farklı kültürlerin bir arada yaşamasına olanak tanır (Kymlicka W., 2012). 1970’lerde Kanada’da ortaya çıkan çokkültürlülük politikası, göçmenlerin kültürel ve toplumsal beklentilerini karşılamayı hedeflemiştir (Doytcheave M., 2020). Bu yaklaşım, göçmenlerin kendi kültürel kimliklerini koruyarak topluma katkıda bulunmasını destekler. Ancak, son yıllarda terör eylemleri gibi küresel olaylar, çokkültürlülüğün etkisini kısmen azaltmıştır.

Kültürlenme, uyum kuramlarının dördüncü kategorisidir ve farklı kültürlerin karşılıklı etkileşimini ifade eder. Bu süreçte hem göçmenler hem de yerli halk kültürel değişime uğramaktadır (Berry J. W., 1997). Kültürlenme, bireylerin farklı kültürel yapılar arasında etkileşim yoluyla yeni bir sentez oluşturmasını sağlamaktadır (Güvenç B., 1997).

Son olarak, kültürel deneyim yaklaşımı, göçmenlerin entegrasyon sürecini devletlerin tarihsel ve kültürel birikimlerine dayandırır. Ancak bu yaklaşım, devletlere özgü olması nedeniyle diğer ülkelere model oluşturma konusunda yetersiz kalabilmektedir (Brubaker R., 1992).

Bu çalışma, Suriyeli mültecilerin Türk toplumuyla uyum süreçlerini farklı kuramların perspektifinden değerlendirmiştir. Türkiye’nin çokkültürlü toplumsal yapısı, göçmenlerin hem kendi kültürlerini korumalarını hem de Türk kültürüne uyum sağlamalarını gerektirmektedir (Bostan H., 2018). Bu bağlamda, kültürel çeşitlilik, göçmenlerin toplumsal entegrasyonunu kolaylaştıracak politikaların geliştirilmesine olanak tanımaktadır.

3. YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda amaç genellemelere ulaşmaktan ziyade olguları açıklamaktır (Creswell W. W. & Cheryl N. N., 2007). Göreceli olarak yeni kısa geçmişi olan bu yöntemle karmaşık beşeri örüntüler ile pozitivist yaklaşımın reddettiği veya görmezden geldiği olgular incelenmektedir. Nitel araştırmalarda daha çok gözlem, görüşme ve doküman analizleri teknikleri ile veriler toplanır (Yıldırım A. & Şimşek H., 2021). Araştırmamızın saha araştırması sürecindeki sınırlılıkları minimize etmek, bütüncül bir bakış açısı kazanmasını sağlamak ve geçerliliğini sağlamak amacıyla bu üç teknikten yararlanılmıştır. Aynı zamanda bu yöntem olayları derinlemesine analiz etme olanağı sunmaktadır (Sönmez V. & Alacapınar F. G., 2011; Yıldırım A. & Şimşek H., 2021). Çalışmamızda araştırmak istediğimiz konuya uygun olmasından dolayı fenomenolojik deseni tercih ettik. Bu yaklaşım yaşam tecrübelerini ve bunların tasvir edilmesini hedef almaktadır. Bu konuda gerçekleştirilen mülakatlardan elde edilen bulguların analizi yapılmıştır. Çalışmamızda yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Araştırmanın evreni Adıyaman'da üniversite eğitimi almakta olan Suriyeli öğrenciler (SÖ.), onların sınıf arkadaşları olan Türk öğrenciler (TÖ.) ve derslerine giren Türk akademisyenlerdir (ÖÜ.). Örneklem grubunun seçiminde evreni temsil etme özelliğinden ziyade araştırmanın konusuyla bağlantılı olması göz önünde bulundurulur (Neuman L. W., 2014). Araştırmamızda olasılıklı olmayan örneklem kullanılmıştır. Bu amaçla 14 Suriyeli üniversite öğrencisi, Suriyeli öğrencilerle aynı sınıfta okuyan 15 Türk öğrenci ve bu öğrencilerin derslerine giren 12 akademisyen olmak üzere toplam 41 kişi ile görüşmeler yapıldı. 2021 yılının ocak, şubat, mart, nisan, mayıs ve haziran ayları döneminde örneklem grubundaki bireylerle görüşmeler yapıldı. 4 kişilik Suriyeli öğrenci ve 4 kişilik Türk öğrencilerden oluşan 2 odak grup görüşmesi yapıldı. Suriyeli öğrencilerle

yapılan görüşmelerde katılımcıların yeterli düzeyde Türkçe bilmemeleri sebebiyle mülakatlar tercüman aracılığıyla yapılmıştır. Çalışmamızın uygulamalı kısmı için gerekli olan izinler İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü aracılığıyla Adıyaman Üniversitesinden alınmıştır.

Araştırmamızda yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Katılımcıyı herhangi bir seçime yönlendirmekten öte, bizzat kendi bakış açısını yakalamak için ölçme aracı açık uçlu sorulardan oluşturulmuştur. Araştırmacının Adıyaman da ikamet etmesi, 2011’den 2019 yılına kadar Adıyaman üniversitesinde derslere girmesi bu konuda gözlem yapma olanağı sağlamıştır. Aynı zamanda araştırmacı Suriyeli ve Türk öğrencilerin bulunduğu sınıflarda derse girmiş ve konu ile ilgili gözlemler yapmıştır. Görüşmeler yapılırken sorulara verilen cevaplar yazılı olarak kayıt altına alınmıştır. Araştırma sürecinde elde edilen veriler tamamen katılımcıların sorulara verdiği cevaplarla sınırlı tutulmuştur.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Saha araştırması aşamasında mülakatlar yapılırken araştırmacı tarafından yazılı olarak alınan notlar belli başlıklar altında yeniden derlenerek kayıt altına alındı. Yapılan görüşmeler tematik olarak analiz edildi. Görüşmenin bölümleri belirli tema ve örüntüler çerçevesinde sınıflandırıldı. Araştırmanın bulgular kısmı için görüşme notlarına atıf yapılırken görüşme yapılan kişiler için kod semboller kullanıldı.

3.1. Katılımcıların Özellikleri

3.1.1. Suriyeli öğrencilerin demografik verileri

Mülakat yapılan Suriyeli katılımcıların 11’i (yaklaşık olarak %79) erkek 3’ü (yaklaşık olarak %21) kız öğrencidir. Öğrencilerin yaş aralıkları 21-29 arasındadır.

Etnik olarak çoğunluğu Arap kökenli olmakla beraber Türkmen kökenli bir öğrenci bulunmaktadır. Türkiye’de yaşadıkları süre aralıkları 2-8 yıl arasındadır. Göçmen öğrencilerin aile ikametlerine bakıldığında çoğunluğunun Türkiye’nin farklı illerinde yaşadığı görülmekle beraber halen ailesi Suriye ve Lübnan’da ikamet edenlerin olduğu görülmektedir. Öğrencilerin Adıyaman’daki ikametgâhına bakıldığında; çoğunluğunun özel yurtlarda kaldığı görülmesine rağmen Kredi yurtlar kurumuna ait yurtlarında, kiralık evde kalan ve kendi ailesiyle beraber ikamet edenlerde bulunmaktadır. Öğrencilerin tamamının bekâr olduğu anlaşılmaktadır. Suriye’nin Halep, İdlib, Humus, Lazkiye ve Hama şehirlerinden Türkiye’ye göç ettikleri tespit edilmiştir. Genellikle öğrencilerde Arapça ve Türkçe konuşabilenler olmakla beraber Fransızca ve İngilizce iletişim kurabilenlerde bulunmaktadır. Mülakata katılan öğrencilerin Tıp Fakültesi, İktisat Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ve Fen Edebiyat Fakültesinde eğitim aldıkları görülmektedir.

3.1.2. Türk öğrencilerin demografik verileri

Mülakat yapılan Türk öğrencilerin 9’u (yaklaşık olarak %60) erkek 6’sı (yaklaşık olarak %40) kız hem de olmalarına dikkat edilmiştir. Öğrencilerin yaş aralıklarının 21-25 arasında olduğu görülmektedir. Etnik olarak bu grup tamamen Türk kökenli öğrencilerden oluşmaktadır. Türk öğrencilerin aile ikametlerine bakıldığında çoğunluğunun Türkiye’nin farklı illerinde yaşadığı görülmekle beraber Adıyaman’da ailesi ile birlikte ikamet edenlerde bulunmaktadır. Öğrencilerin Adıyaman’daki ikametgâh durumu; özel yurtlarda, Kredi Yurtlar Kurumuna ait yurtlarında, kiralık evlerde ve kendi ailesiyle beraber ikamet edenler şeklinde barındıkları görülmektedir. Öğrencilerin tamamının bekâr olduğu anlaşılmaktadır. Türk öğrencilerden İngilizce iletişim kurabilenler de bulunmaktadır. Mülakata katılan öğrencilerin Tıp Fakültesi, İktisat Fakültesi,

Eğitim Fakültesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ve Fen Edebiyat Fakültesinde eğitim aldıkları görülmektedir.

3.1.3. Akademisyenlerin demografik verileri

Mülakat yapılan öğretim üyelerinin çoğunluğu 11’i (yaklaşık olarak %92) erkek 1’i (yaklaşık olarak %8) kadındır. Akademisyenlerin yaş aralıklarının 40-63 arasında olduğu görülmektedir. Etnik olarak bu grup hem Türk hem de Arap kökenli akademisyenlerden oluşmaktadır. Genellikle akademisyenlerde Türkçe konuşabilenler olmakla beraber İngilizce, Fransızca ve Arapça iletişim kurabilenlerde bulunmaktadır. Mülakata katılan akademisyenlerin Tıp Fakültesi, İktisat Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda eğitim verdikleri görülmektedir.

4. BULGULAR

Araştırmada, Adıyaman’daki Suriyeli üniversite eğitimi almakta olan göçmen gençlerin uyum sorunlarına ilişkin genel yaklaşımlarını belirlemek amacıyla sorulan sorulara Suriyeli öğrenciler, Türk öğrenciler ve akademisyenler farklı cevaplar vermişlerdir. Bu farklı cevaplar betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Daha sonra her soruya verilen cevaplardan birbirine yakın olan cümleler sınıflandırılmıştır. Sınıflandırılan veriler kategorize edilerek tablo haline getirilmiştir. Tablolardaki her kategori için verilen cevaplar arasında bulunma sayısı karşısına yazılmıştır.

Tablo 1. Üniversitedeki Suriyeli Öğrencilerin Farklı Bir Muamele Görme Durumuna İlişkin Bulgular

Üniversitedeki farklı bir muamele görme durumu	Suriyeli öğrenciler	Türk öğrenciler	Akademisyenler
Suriyeli öğrenciler Olumlu muamele görüyor	12	14	11
Suriyeli öğrenciler Olumsuz muamele görüyor	2	1	1

Tablo 1’de, "Adıyaman Üniversitesi'nde Suriyeli öğrenciler farklı bir muamele görüyor mu?" sorusuna Suriyeli öğrencilerin 12’si (yaklaşık olarak %86) Türk öğrencilerin 14’ü (yaklaşık olarak %93) ve akademisyenlerin 11’i (yaklaşık olarak %92) Suriyeli öğrencilerin olumlu muamele gördüğünü belirtmiştir. Buna karşın, Suriyeli öğrencilerin 2’si (yaklaşık olarak %14), Türk öğrencilerin 1’i (yaklaşık olarak %7) ve akademisyenlerin 1’i (yaklaşık olarak %8) Suriyeli öğrencilerin olumsuz muamele gördüklerini ifade etmiştir. Bu veriler, Suriyeli öğrencilerin üniversite ortamında genellikle olumlu bir muameleyle karşılaştıklarını göstermektedir.

SÖ7: “Farklı bir muamele görmüyoruz. Hocalarımızla ve sınıf arkadaşlarımızla genellikle bize yardımcı olmaya çalışıyorlar.”

TÖ1: “Bence farklı muamele görmüyorlar, bizden birileri gibiler, kendi çevremde kötü davranışta bulunan ve kötü davranış gören kimseye rastlamadım.”

ÖÜ2: “Farklı bir muamele görmüyorlar. Az da olsa merhamet gösterip pozitif ayrımcılık yapıyoruz. Hatta Suriyeli öğrencilerin anlamakta çok zorlandığı bir konuyu onları odama çağırarak anlattığımda olmuştur. “

Tablo 2. Türk Öğrencilerin Suriyeli Öğrencilere Karşı Tutumuna İlişkin Bulgular

Türk öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumu	f
Türk öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumu olumlu	11
Türk öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumu olumsuz	3

Tablo 2’de görüldüğü gibi Türk öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumuyla ilgili olarak sorulan “Üniversite ortamında Türk öğrencilerin size karşı tutumunu nasıl buluyorsunuz?” sorusuna araştırmaya katılan Suriyeli öğrenciler farklı cevaplar vermiştir. Suriyeli öğrencilerin 11’i (yaklaşık olarak %79) Türk öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumunun olumlu olduğunu, 3’ü (yaklaşık olarak %11) Türk öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumunun olumsuz olduğunu söylemiştir. Suriyeli öğrencilerin söylediklerine göre Türk öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumunun olumlu olduğu görülmektedir. Bazı katılımcıların bu konuda verdikleri cevaplar şu şekildedir:

SÖ2: Genellikle Türk öğrencilerin bize karşı tutumlarının olumlu olduğunu görüyorum. Allah razı olsun bize yardımcı olmaya çalışıyorlar. Türk öğrenciler bize hem okulda hem de okul dışında yardımcı oluyorlar. Ben ayakkabı alacaktım ve Türk arkadaşlarla AVM’ye gittik. Ayakkabılar güzeldi ama çok pahalıydı. Türk arkadaşarımdan biri haydi şehir merkezine gidelim dedi. Beraber şehir merkezine gittik. İki saat kadar beraber dolaştık ve daha güzel bir ayakkabıyı uygun fiyata aldım.

SÖ3: Türk öğrencilerin bizlere karşı tutumunu olumlu olarak görmüyorum. Çünkü devletin onların hakkı olan destekleri bize verdiğini düşünmeleri nedeniyle olumsuz tutum sergileyenlerde var. Bizim ülkemizi korumaktan ve savaştan kaçtığımızı düşünenler var. Bu yüzden bizim savaştan kaçtığımızı ve vatan haini olduğumuzu düşünüyorlar. Elimizdeki basit silahlarla uçak ve tanklara karşı savaşmamız mümkün mü? Böyle düşünen bazı Türk öğrencilerin bizi dışlayan bakışlarını hissediyorum.

Tablo 3. Suriyeli Öğrencilerin Türk Öğrencilere Karşı Tutumuna İlişkin Bulgular

Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilere karşı tutumu	f
Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilere karşı tutumu olumlu	12
Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilere karşı tutumu olumsuz	3

Tablo 3'te, Türk öğrencilere yöneltilen "Üniversite ortamında Suriyeli öğrencilerin size karşı tutumunu nasıl buluyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlar incelenmiştir. Katılımcıların 12'si (%80) Suriyeli öğrencilerin tutumunu olumlu, 3'ü (%20) ise olumsuz olarak değerlendirmiştir. Bu bulgular, Suriyeli öğrencilerin çoğunluğunun Türk öğrencilere karşı olumlu bir tutum sergilediğini göstermektedir.

TÖ2: Suriyeli öğrencilerin bize karşı tutumları iyi olmakla beraber, biraz çekimser davrandıklarını görüyorum. Aslında iletişim kurmak istiyorlar fakat kendilerini tam olarak ifade edemedikleri için uzak durmayı daha çok tercih ediyorlar. Bence bu konuda bizimle diyalog kurmalarının önündeki temel neden Türkçeye hâkim olamamalarıdır. Bazen biz onlarla konuşuyoruz tavırlarından bizi anlamadıkları belli olmasına rağmen anlamış gibi davranıyorlar.

TÖ5: Suriyeli öğrencilerin bize karşı tutumlarının olumlu olmadığını düşünüyorum. Üniversite ortamında genellikle beraber geziyorlar. Yurtta beraber hareket ediyorlar. Kendi ortamlarının dışına pek çıkmıyorlar. Ailelerinin yaşadıkları yerlerde onları dışlayan Türkler olduğunu söylüyorlar. Ailelerine kiralık ev vermiyorlarmış. Sanırım bu tür nedenlerden dolayı bizden uzak durmaya çalışıyorlar.

Tablo 4. Suriyeli Öğrencilerin Akademisyenlere Karşı Tutumuna İlişkin Bulgular

Suriyeli öğrencilerin akademisyenlere karşı tutumu	f
Suriyeli öğrencilerin akademisyenlere karşı tutumu olumlu	12
Suriyeli öğrencilerin akademisyenlere karşı tutumu olumsuz	0

Tablo 4’te, akademisyenlere yöneltilen "Üniversite ortamında Suriyeli öğrencilerin size karşı tutumunu nasıl buluyorsunuz?" sorusuna, akademisyenlerin tamamı (%100) Suriyeli öğrencilerin kendilerine karşı tutumunu olumlu olarak değerlendirmiştir. Hiçbir akademisyen olumsuz bir görüş bildirmemiştir. Bu bulgular, Suriyeli öğrencilerin akademisyenlere yönelik tutumlarının genel olarak olumlu algılandığını göstermektedir.

ÖÜ3: Suriyeli öğrencilerin akademisyenlere karşı tutumunun olumlu olduğunu düşünüyorum. Ben doktoramı Fas’ta yaptım. Eşimde Faslı ve Arap kökenlidir. Bu yüzden Arap diline ve kültürüne yabancı değilim. Öğrencilerimin bana karşı tutumları çok iyi çünkü ben Türküm ve Arapça biliyorum. Onlarla Arapça konuşuyorum. Dolayısıyla benim ile her konuda paylaşımda bulunuyorlar. Benimle görüştükleri kadar diğer akademisyen arkadaşlarla görüşmüyorlar. Bir insanın diline önem verdiğinizde kendisine de önem vermiş oluyorsunuz. Onlarla diyalogumda dilin iletişimdeki öneminin ne kadar önemli olduğunu çok iyi anlıyorum.

ÖÜ2: Suriyeli öğrencilerin akademisyenlerin karşı tutumlarının iyi olduğunu düşünüyorum. Ayrıca etnik farklılıklardan dolayı onlara karşı farklı tutum sergileyen herhangi bir akademisyenin olduğunu duymadım.

Tablo 5. Akademisyenlerin Suriyeli Öğrencilere Karşı Tutumuna İlişkin Bulgular

Akademisyenlerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumu	Suriyeli öğrenciler	Türk öğrenciler	Akademisyenler
Hocaların Suriyeli öğrencilere karşı tutumu olumlu	14	15	12
Hocaların Suriyeli öğrencilere karşı tutumu olumsuz	0	0	0

Araştırmaya katılan Suriyeli öğrenciler, Türk öğrenciler ve akademisyenler, Tablo 5’te yer alan “Üniversite ortamında hocalarınızın Suriyeli öğrencilere karşı

tutumunu nasıl buluyorsunuz?” sorusuna Suriyeli öğrencilerin 14’ü (%100), Türk öğrencilerin 15’i (%100), ve akademisyenlerin 12’si (%100) olumlu olarak değerlendirmiştir. Hiçbir katılımcı olumsuz bir görüş bildirmemiştir. Bu sonuçlar, hocaların Suriyeli öğrencilere yönelik tutumunun genel olarak olumlu algılandığını göstermektedir.

SÖ3: Hocalarımız çok iyi niyetliler, Allah razı olsun. Bizi Türk öğrencilerle denk tutuyorlar. Hatta bazı durumlarda bize daha toleranslı davranıyorlar. Dersin birinde bir konuyu anlayamadım ve teneffüse çıkarken dersin hocasının yanına gittim anlamadığım konuyu sordum. Dersin hocası beni odasına çağırdı, ikramda bulundu ve konuyu bana tekrar anlattı.

TÖ3: Hocalarımızın Suriyeli öğrencilere karşı tutumunun olumlu olduğunu görüyoruz. Hatta onlara karşı biraz toleranslı olduklarını söyleyebilirim. Onlara yardımcı olmaya çalışıyorlar. Türkçeye tam hâkim olmadıkları bildiklerinden bazen aynı konuyu tekrar anlatırlar. Bir vize sınavında herkes kâğıdını verdi. Suriyeli bir arkadaşımız ise sınava devam ediyordu. Asistan kâğıdını almak istedi. Dersin hocası orada idi ve asistanı gönderdi. Suriyeli öğrenciye 15 dakika ek süre verdi.

TÖ5: Hocalarımız Suriyeli öğrencilerle bizler arasında herhangi bir ayırım yapmıyorlar. Onlara daha çok yardımcı olmak, onları topluma kazandırmak ve uyumlu olmalarını sağlamak için çalışıyorlar. Bunun güzel bir şey olduğunu düşünüyorum.

ÖÜ2: Akademisyenlerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumlarının iyi olduğunu düşünüyorum. Ayrıca etnik farklılıklardan dolayı onlara karşı farklı tutum sergileyen herhangi bir akademisyenin olduğunu duymadım.

Tablo 6. Türk Öğrencilerin ve Akademisyenlerin Suriyeli Öğrencilere Sorun Yaşama Durumu

Türk öğrencilerin ve akademisyenlerin Suriyeli öğrencilerle sorun yaşama durumu	Türk öğrenciler	Akademisyenler
Suriyeli öğrencilerle sorun yaşadığını ifade edenler	11	8
Suriyeli öğrencilerle sorun yaşamadığını ifade edenler	4	4

Tablo 6’da görüldüğü gibi Türk öğrencilerin ve akademisyenlerin Suriyeli öğrencilerle sorun yaşaması ilgili olarak sorulan “*Üniversitede Suriyeli öğrencilerle sorunlar yaşıyor musunuz?*” Sorusuna Türk öğrenciler ve akademisyenler farklı cevaplar vermiştir. Türk öğrencilerin 11’i (yaklaşık olarak %73) Suriyeli öğrencilerle sorun yaşadığını, 4’ü (yaklaşık olarak %27) Suriyeli öğrencilerle sorun yaşamadığını ifade etmiştir. Akademisyenlerin 8’i (yaklaşık olarak %67) Suriyeli öğrencilerle sorun yaşadığını, 4’ü (yaklaşık olarak %23) ise Suriyeli öğrencilerle Suriyeli öğrencilerle sorun yaşamadığını beyan etmiştir. Türk öğrencilerin ve akademisyenlerin çoğunluğunun Suriyeli öğrencilerle sorun yaşadığı anlaşılmaktadır. Bu konuda katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir:

TÖ5: Bireysel olarak pek sorun yaşamadım. Fakat arkadaş ortamlarında Türkçeye tam hâkim olamadıkları için belli bir süre sonra konuşmak istemiyoruz. Çünkü konuşsak bile anlaşıyoruz. Türkçedeki hiçbir atasözünün ve deyimini anlamını bilmiyorlar. Üniversitede bir gün onlara “nerede kaldınız, gözümüz yolda kaldı” diye sordüğümüzde, “gözünüz nasıl yolda kaldı, hangi yolda kaldı” şeklinde cevaplar verdiler. Bizim arkadaşlar güldüler. Sohbet orada bitti. Böyle durumlarda Suriyeli arkadaşlar utanıyorlar ve bizden uzaklaşıyorlar.

ÖÜ1: En büyük sorunumuz iletişim kuramamaktan kaynaklanıyor. İletişim sorunları yaşıyoruz, söylenenleri anlamıyorlar, kendilerini tam olarak ifade

edemiyorlar. Yazıları çivi yazısı gibi hiç okunaklı değil. Kendilerini dışlanmış gibi hissedip özel bir ilgi bekliyorlar. Aidiyet duygusu taşıyorlar.

Tablo 7. “Suriyeli Öğrencilerin Türk Öğrencilerle Kolay Arkadaşlık Kurabilme Durumuna İlişkin Bulgular

Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilerle kolay arkadaşlık kurabilme durumu	Suriyeli öğrenciler	Türk öğrenciler	Akademisyenler
Suriyeli öğrenciler kolay arkadaşlık kurabiliyor	6	5	3
Suriyeli öğrenciler kolay arkadaşlık kuramıyor	8	10	9

Tablo 7’de görüldüğü gibi Suriyeli öğrencilerin sınıf arkadaşları olan Türk öğrencilerle kolay arkadaşlık kurabilmesiyle ilgili olarak sorulan “Suriyeli öğrenciler sınıf arkadaşları Türk öğrencilerle kolay arkadaşlık kurabiliyorlar mı?” Sorusuna araştırmaya katılan Suriyeli öğrenciler, Türk öğrenciler ve akademisyenler farklı cevaplar vermiştir. Suriyeli öğrencilerin 6’si (yaklaşık olarak %43) kolay arkadaşlık kurabildiğini, 8’i (yaklaşık olarak %57) ise kolay arkadaşlık kuramadığını belirtmiştir. Türk öğrencilerin 5’i (yaklaşık olarak %33) Suriyeli öğrencilerin kolay arkadaşlık kurabildiğini, 10’u (yaklaşık olarak %67) kolay arkadaşlık kuramadığını ifade etmiştir. Akademisyenlerin 3’ü (yaklaşık olarak %25) Suriyeli öğrencilerin kolay arkadaşlık kurabildiğini, 9’u (yaklaşık olarak %75) kolay arkadaşlık kuramadığını beyan etmiştir. Suriyeli öğrencilerin verdikleri cevaplar baz alındığında Suriyeli öğrencilerin büyük çoğunluğunun Türk öğrencilerle kolay arkadaşlık kurabildikleri görülmektedir. Akademisyenlerin ve Türk öğrencilerin söyledikleri esas alındığında Suriyeli öğrencilerin büyük çoğunluğunun Türk öğrencilerle arkadaşlık kuramadıkları anlaşılmaktadır. Bu konuda bazı katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir:

SÖ4: Üniversitede ve yurttan çok arkadaşım oldu. Özellikle Arapça öğretmenliği ve İslami İlimler fakültesinde okuyan öğrenciler Arapça öğrenmek için bana yakın duruyorlardı. Onların ödevlerini de ben yapardım. Fakat çok uzun süreli

arkadaşlıklarım olmuyor. Ödevleri olduğu zaman beni hemen buluyorlar. Ödevleri bittikten sonra da fazla yanımda kalmıyorlar. Aynı zamanda bende anlamadığım konularda Türk arkadaşlarımdan Türkçe destek alıyorum. Çoğunlukla ödevlerle ilgili konular ile ilgili konuşuyoruz. Bunun dışındaki konularda sohbetlerimiz pek uzun sürmüyor. Genel olarak Suriyeli öğrencilerin Türklerle arkadaşlık kurmada zorluk çektiklerini görmedim. Fakat bu arkadaşlıklar uzun süreli olmuyor.

SÖ1: Biz Türkiye’de Türkçe sınavlarını geçtik. Üniversitede okumaya başladık. Biz biraz Türkçe konuşuyoruz ama bir Türk bizimle konuşunca onu anlamıyoruz. Bazen anlamış gibi davranıyoruz ve konuşmuyoruz. Böyle bir durumda hem biz sıkılıyoruz hem de bizimle konuşan Türklerde sıkılıyor. Bu nedenle Türk arkadaşlarla fazla bir araya gelmiyoruz.

TÖ3: Üniversitede ve yurttta yemek yerken, çay içerken (pek çay içmezler, daha çok kahve içerler) Suriyeli öğrenciler bir arada kalmayı tercih ediyorlar. Yurttta Suriyeli öğrenciler hep beraber ve aynı odalarda kalıyorlar. Dolayısıyla bizlerle kolay arkadaşlık kuramıyorlar. Bence bizlerle arkadaşlık kuramamalarının en büyük sebebi kendilerine ait gruplar ile hareket etmeleridir. Ayrıca kendi gruplarının dışına çıkabilirlerse çok daha kolay bizlerle arkadaşlık kurabilirler.

ÖÜ7: Kültür farklılıkları kolay arkadaş olmalarını engelliyor diye düşünüyorum. Arkadaş olanlarda arkadaşlıklarını fazla devam ettiremiyorlar. İletişim kuramamak bu konuda en büyük engeli teşkil etmektedir. Daha çok azınlık psikolojisi ile birbirleriyle geziyorlar. Örneğin derse girdiğim sınıflardan birinde tek bir Suriyeli öğrenci var. Bu öğrencinin teneffüslerde ya tek başına takıldığını ya da diğer sınıflardaki Suriyeli öğrencilerin yanına gittiğini gözlemledim.

ÖÜ3: Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilerle farklı tarzda arkadaşlıklar kurduklarını görüyorum. Dindar olan Suriyeli öğrencilerin dindar olan Türk öğrencilerle arkadaşlık kurduklarını görüyorum. Türkmen olan öğrencilerin Türk öğrencilerle çok kolay arkadaş olduklarını farkına vardım. Suriyeli olan

öğrencilerin Suriyeli olmayan Arap öğrencilerle de çok iyi arkadaşlık ilişkileri kurabildiklerini söyleyebilirim.

Tablo 8. Suriyeli Öğrencilere Sınavlarda Verilen Sürenin Yeterli olması Durumuna İlişkin Bulgular

Suriyeli öğrencilere sınavlarda verilen sürenin yeterli olması durumu	Suriyeli öğrenciler	Türk öğrenciler	Akademisyenler
Sınavlarda verilen sürenin yeterli	1	0	0
Sınavlarda verilen sürenin yetersiz	13	15	12

Tablo 8’de görüldüğü gibi Suriyeli öğrencilere sınavlarda verilen süre ile ilgili olarak sorulan “Suriyeli öğrencilere sınavlarda verilen süre yetiyor mu?” sorusuna araştırmaya katılan Suriyeli öğrenciler Türk öğrenciler ve akademisyenler farklı cevaplar vermiştir. Suriyeli öğrencilerin 1’i (yaklaşık olarak %7) sınavlarda verilen sürenin yeterli olduğunu, 13’ü (yaklaşık olarak %93) ise sınavlarda verilen sürenin yetersiz olduğunu söylemiştir. Türk öğrencilerin ve akademisyenlerin tamamı (%100) Suriyeli öğrencilere sınavlarda verilen sürenin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Türk öğrencilerin ve akademisyenlerin hiçbiri Suriyeli öğrencilere Sınavlarda verilen sürenin yeterli olduğunu belirtmemiştir. Suriyeli öğrencilerin, Türk öğrencilerin ve akademisyenlerin verdikleri cevaplara göre Suriyeli öğrencilere Sınavlarda verilen sürenin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Bazı katılımcıların bu konuda verdikleri cevaplar şu şekildedir:

SÖ9: Sınavlarda süre yetmiyor. Yapılan bir sınavda hoca süre bitti dediğinde ben henüz bitirememiştim. Hoca diğer arkadaşlarının haklarını almana izin vermiyorum dedi. Daha sonra kâğıdımı aldı. Son beş soruyu ben daha okumadan sınav süresi bitmişti ve ben o dersten kaldım.

SÖ7: Sınavlarda süre yetmiyor. Bence yabancı bir dilde eğitim görmek gerçekten çok zor bir durum. Ben Tıp Fakültesi öğrencisiyim. Tıp komite sınavlarında da

belli bir sınav süresi vardır. Türk öğrenciler bile sürenin yetersizliğinden şikâyet ediyorlar. Bu durum bizim için çok daha zor oluyor. Bu sınavlarda kesinlikle ek süre verilmiyor. Komite sınavlarında 5-10 tane soruyu hiç okuyacak zamanın bile olmuyor.

TÖ1: Sınavlarda Suriyeli öğrencilere kesinlikle süre yetmiyor. Okuduklarını anlayamadıkları için tekrar tekrar okuyorlar. Örneğin; Suriyeli sınıf arkadaşım Mahmut’un sınava hazırlandığı duruma şahit oldum. Hazırlanması gereken üç tane sınavdan sadece bir tanesine çalışabiliyor. Çünkü biz üç günde girmemiz gereken üç sınava da hazırlanabilirken Mahmut sadece bir tanesine hazırlanabiliyor. Bu durum onların okuduklarını kavrayamamalarından kaynaklanmaktadır.

ÖÜ1: Suriyeli öğrencilere sınavda verilen süre kesinlikle yetmiyor. Hatta iki katı süre verseniz yine yetmiyor. Çünkü okuduğunu anlayamıyor ve anlayamadığını da yorumlamıyor. İfade ile ilgili sıkıntıları oluyor. Sınav kâğıtlarını incelediğimde bu öğrencilerin yazılarının hiç okunaklı olmadığını adeta çivi yazısı gibi olduğunu fark ettim. Ayrıca bunların kelimelerde eksik harf ve yanlış kullanımlar yaptıklarını gördüm.

Tablo 9. Adıyaman Üniversitesindeki Suriyeli Öğrencilerin, Yetersizlik Duyduğu Alanlara İlişkin Bulgular

Adıyaman üniversitesindeki öğrencilerin, alanlar	Suriyeli öğrenciler	Türk öğrenciler	Akademisyenler
Ekonomik imkânların yetersizliği	14	15	12
Barınma ve fiziki koşulların yetersizliği	12	11	10
Eğitim materyali eksikliği	8	6	7
Sosyal aktivitelere katılmanın sınırlılığı	4	3	5

Tablo 9’da görüldüğü gibi Adıyaman üniversitesindeki Suriyeli öğrencilerin yetersizlik duyduğu alanlar ile ilgili olarak sorulan “Size göre Suriyeli öğrenciler Türkiye’de üniversite öğrencisi olarak en çok hangi alanda eksiklik hissediyorlar?” sorusuna araştırmaya katılan Suriyeli öğrenciler, Türk öğrenciler ve akademisyenler çeşitli cevaplar vermiştir. Suriyeli öğrencilerin 14’ü, (%100) Türk öğrencilerin 15’i (%100) ve akademisyenlerin 12’si (%100) öğrencilerin ekonomik imkânların yetersizliğini yaşadığını ifade ettiler. Suriyeli öğrencilerin 12’si, (yaklaşık olarak %86) Türk öğrencilerin 11’i (yaklaşık olarak %73) ve akademisyenlerin 10’u (yaklaşık olarak %83) Suriyeli öğrencilerin barınma ve fiziki koşulların yetersizliği sorunu yaşadığını söylemiştir. Suriyeli öğrencilerin 8’i, (yaklaşık olarak %57) Türk öğrencilerin 6’sı (yaklaşık olarak %40) ve akademisyenlerin 7’si (yaklaşık olarak %58) Suriyeli öğrencilerin eğitim materyallerine ulaşma olanaklarının sınırlılığı sorunu yaşadığını beyan etmiştir. Suriyeli öğrencilerin 4’ü, (yaklaşık olarak %28) Türk öğrencilerin 3’ü (yaklaşık olarak %20) ve akademisyenlerin 5’ine (yaklaşık olarak %42) göre Suriyeli öğrenciler sosyal aktivitelere katılmanın sınırlılığı sorunu yaşamaktadır.

Suriyeli öğrencilerin, Türk öğrencilerin ve akademisyenlerin verdikleri cevaplara göre Suriyeli öğrencilerin en fazla ekonomik imkânların yetersizliği sorunu yaşadığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre Suriyeli öğrencilerin barınma ve fiziki koşulların yetersizliği sorunu ise ikinci sırada bulunmaktadır. Bazı katılımcıların bu konuda verdikleri cevaplar şu şekildedir:

SÖ1: Aslında en büyük sıkıntımız ekonomik imkânların yetersizliğidir. Ben üniversite birinci sınıfta iken KYK yurdunda kalma imkânı verilmedi. Üç ay boyunca kamptan üniversiteye git-gel yaptım. Ayrıca bana YTB bursu da çıkmamıştı. Bu durum ailemin bütçesini gerçekten çok zorlamıştı. Daha sonra KYK yurdu çıktı ve burs almaya başlayınca biraz rahatladım. Çünkü ailemin bana destek verecek hiçbir imkânı yoktu.

SÖ4: Üniversiteler yabancı öğrenciler için sosyal aktiviteler düzenlemiyorlar. Bu tür aktiviteler Türk toplumunu, Türk kültürünü daha hızlı ve doğru bir şekilde anlamamızı sağlar diye düşünüyorum. Türk dilini ve kültürünü tanımadan Türkiye’de yaşayan insanlarla beraber yaşamak çok zor oluyor. Kendi kültürümüzde doğru diye bildiğimiz bir davranış Türk kültüründe yanlış olabiliyor.

SÖ2: Adıyaman’da Arapça-Türkçe öğrenmeye yönelik kaynaklar bulmakta zorlanıyoruz. Yabancı dil öğrenme ile ilgili kaynakların büyük çoğunluğu İngilizce ve Almanca ile ilgilidir. Türkçe-Arapça olarak yayınlanan eğitim materyalleri Türkçe-İngilizce yayınlanan materyallere göre çok azdır. Adıyaman’da neredeyse Arapça-Türkçe sözlük dışında kaynak bulunmuyor. Bu yüzden Türkçemizi geliştirmek için kaynak bulamıyoruz.

TÖ9: Suriyeli öğrencilerin ekonomik yetersizliklerden dolayı çok zorlandıklarını düşünüyorum. Bu nedenle bir arkadaşımız okulu bırakmak zorunda kaldı. İstanbul’a gidip bir işe girdi. Başka bir arkadaşım ise ekonomik yetersizlikler nedeni ile okulunu dondurdu. Sonrasında bir işe girerek çalışmaya başladı.

TÖ10: Suriyeli öğrenciler Arapça-Türkçe kaynakların yetersizliğinden şikâyet ediyorlar. Suriyeli öğrenciler “Türkiye Cumhuriyeti Müslüman bir ülke ve birçok Arap ülkesi ile komşu olmasına rağmen Türkiye’de Arapça-Türkçe kitap bulamıyoruz. İngilizce, Almanca ve Rusça kaynak Türkiye’de çok fazla bulunmaktadır”. Şeklinde şikâyette bulunuyorlar. Türkiye’de yeterince Arapça-Türkçe kaynak bulamadıkları için Türkçelerini geliştiremiyorlar.

TÖ2: Üniversite 1. sınıfta Suriyeli bir arkadaşşıma KYK yurdu çıkmamıştı. Ailesi kampta olduğu için derslerinin olduğu günlerde kamptan üniversiteye 30 km mesafeden gidiş-geliş yapıyordu.

TÖ9: Adıyaman Üniversitesinde Türk öğrenciler için sosyal aktiviteler yapılıyor. Fakat Suriyeli öğrencilere yönelik sosyal aktiviteler yok denecek kadar azdır. Suriyeli öğrencilerin de katılımının olacağı sosyal aktivitelerin yapılmasının

onların bizim kültürümüzü ve dilimizi tanımalarına katkıları olacağını düşünüyorum.

ÖÜ9: Daha çok ekonomik yetersizlikler hissediyorlar. Barınma ile ilgili çok ciddi sıkıntıları bulunmakta. Çünkü bunlara kiralık ev veren bir Türk vatandaşı çevredekilerinin şikâyetleri nedeni ile kısa bir süre sonra evden çıkarabilmektedir. Suriyeli ailelerde çalışan kişilerin az olması veya hiç olmaması bu sıkıntıları daha da arttırıyor. Ayrıca Suriyeli öğrencilerin birçoğunun babası işsizdir.

ÖÜ1: Suriyeli öğrencilerin eğitim materyallerine ulaşma konusunda sıkıntı yaşadıklarını düşünüyorum. Adıyaman koşullarında Arapça-Türkçe mevcut kaynaklarda Türk öğrencilerin İmam Hatip Ortaokulu ve İmam Hatip Liselerine yönelik hazırlanan kaynaklardır. Bu kaynaklar Suriyeli öğrencilere hitap etmemektedir.

ÖÜ4: Üniversite ortamında Suriyeli öğrenciler için düzenlenen sosyal aktivite oranı yok denecek kadar azdır. Bu yüzden Suriyeli öğrencilerin üniversite öğrencilik hayatı neredeyse sadece derse girip çıkmaktan ibarettir. Bunun sonucu olarak Suriyeli öğrenciler kendi kabuğuna çekilmekte ve üniversite ortamındaki Türklerle sosyal ilişkilerini sınırlandırmaktadırlar.

Tablo 10. Üniversitedeki Suriyeli Öğrencilerin Türk Öğrencilerle Yaşadığı Sorunlara İlişkin Bulgular

Üniversitedeki Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilerle yaşadığı sorunlar	f
İletişim sorunu yaşıyorum	13
Etnik ayırım sorunu yaşıyorum	12
Sosyal ilişkilerde sorun yaşıyorum	10
Kültürel farklılıklardan kaynaklanan sorunlar yaşıyorum	10

Tablo 10’da görüldüğü gibi Suriyeli öğrencilerin üniversitede Türk öğrencilerle yaşadığı sorunlarla ilgili olarak sorulan “Üniversitede Türk öğrencilerle ne tür sorunlar yaşıyorsunuz?” Sorusuna araştırmaya katılan Suriyeli öğrenciler bu soruya birden fazla cevap vermişlerdir. Suriyeli öğrencilerin 13’ü (yaklaşık olarak %93) İletişim sorunu yaşadığını söylerken 1 (yaklaşık olarak %7) tanesinin iletişim sorunu olmadığı anlaşılmaktadır. Bu öğrenci demografik özelliklerle ilgili bilgi verirken Türkmen olduğunu ve Türkçesinin çok iyi olduğunu ifade etmiştir. Suriyeli öğrencilerin 12’si Etnik ayırım (yaklaşık olarak %86), 10 öğrenci Sosyal ilişkilerde (yaklaşık olarak %71) ve 10 öğrenci ise Kültürel farklılıklardan (yaklaşık olarak %71) kaynaklanan sorunlar yaşadığını beyan etmişlerdir. Suriyeli öğrencilerin çoğunluğunun iletişim sorunu yaşadığı anlaşılmaktadır. Bu konuda katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir:

SÖ1: “Bizim en büyük sorunumuz iletişim sorunudur. Biz Türkçeye tam olarak hâkim değiliz. Kendimizi ifade edemiyoruz. Türklerde Arapça bilmiyorlar. Bu yüzden Türk öğrencilerle çok fazla bir arada kalamıyoruz. Çünkü böyle bir durumda hem biz çok sıkılıyoruz hem de onların sıkıldığını görebiliyoruz. İletişim kuramamak çok kötü bir duygudur. İnsan kendisini sağır ve dilsiz gibi görüyor.”

SÖ2: Üniversite ortamında Türk öğrencilerle fazla bir arada bulunmuyoruz. Daha çok Suriyeli olan Arap arkadaşlarla zaman geçiriyoruz. Biz kendi aramızda Arapça konuşuyoruz. Yakınımızda bulunan Türk arkadaşların rahatsız edici bakışlarını görüyorum. Hatta bazıları bizim hakkımızda mı konuşuyorsunuz? diye çıkışıyor.

SÖ10: Bizim sınıfımızda adı Muhammed olan tek bir erkek öğrenci vardı. Hoca yoklama alırken benim soyadım “İsmail” olduğu için “A. İsmail burada mı?” diye sordu. Ben “Buradayım” dedim. Herkes birbirine bakmaya başladı. Bana “Sen erkek misin?” diye sordular. Sonrasında sınıf arkadaşlarım gülüşmeye başladılar. Sınıftakiler sadece baba adının çocuklara soyadı olarak verildiğini biliyorlar. Senin babanın adı ne diye sordular. “İbrahim” deyince, o zaman “İsmail”

nereden çıktı diye tekrar gülmeye başladılar. Bizim kültürümüzde çocuklara babanın ya da dedenin ismi soyadı olarak verilir. Fakat arkadaşlarım bunu bilmiyorlardı.

SÖ4: KYK yurdunda Türk öğrencilerle sohbet ederken kız arkadaşlarımızdan bir tanesi dışarı çıkmak için hazırlık yapıyordu. Bende bir genç kızın gece saatlerinde (saat 22.30) tek başına dışarı çıkması yanlış değil mi? diye sordum. Bana bağırdı “Sana ne, annem misin, babam mısın?” diye tepki gösterdi. Bana küstü ve bir süre benimle konuşmadı. Suriye’de hava karardıktan sonra bayanların tek başına dışarı çıkması çok kötü bir durum olarak kabul edilir. Böyle bir durumda bir bayanın dışarı çıkmak için yanında babası, abisi veya eşi gibi bir erkeğin bulunması gereklidir.

SÖ5: Ders arası teneffüs esnasında Suriyeli arkadaşlarımızla kendi aramızda Arapça konuşuyorduk. Türk öğrenciler “Bizim hakkımızda mı konuşuyorsunuz? yoksa bizi çektiştiriyorsunuz?” diye tepki gösterdiler. Biz ise “sadece kendi aramızda konuşuyoruz. Konuştuklarımızın sizinle bir ilgisi yok.” diye cevap verdik ama onları inandıramadık. Bizim kendi aramızda Arapça konuşmamız Türk arkadaşlarımızı neden rahatsız ediyor anlayamıyorum. Bu yüzden Türk arkadaşlarla bir araya gelmek istemiyorum.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada, Adıyaman'da üniversite okuyan Suriyeli öğrencilerin uyum sorunları incelenmiştir. Araştırmanın amacı, Suriyeli öğrencilerin, Türk öğrencilerin ve akademisyenlerin birbirlerine karşı tutumları ile bu grupların yaşadıkları sorunları araştırmaktır. Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilerle arkadaşlık ilişkileri, üniversitede eksiklik yaşadıkları unsurlar ve yaşadıkları sorunlar da araştırma kapsamına alınmıştır. Uyum sorunları, öğrenci ve akademisyenlerin verdikleri yanıtlara göre değerlendirilmiştir.

Adıyaman Üniversitesi'nde Suriyeli öğrencilere yönelik muamele konusunda, Suriyeli öğrencilerin %86'sı (12 öğrenci) farklı bir muamele görmediklerini belirtirken, %14'ü (2 öğrenci) olumsuz bir muamele yaşadıklarını ifade etmiştir. Türk öğrencilerden %93'ü (14 öğrenci) Suriyeli öğrencilere farklı bir muamele yapılmadığını, %7'si (1 öğrenci) ise böyle bir muamele olduğunu söylemiştir. Akademisyenlerin %92'si (11 kişi) Suriyeli öğrencilere olumlu muamele yapıldığını, %8'i (1 kişi) ise olumsuz muamele yapıldığını belirtmiştir. Bu bulgular, Suriyeli öğrencilerin Türk arkadaşları ve akademisyenleri tarafından genellikle olumlu karşılandığını, akademisyenlerin ise zaman zaman pozitif ayrımcılık yaptığını göstermektedir. Kiroğlu ve vd.'nin çalışmasındaki benzer bulgularla uyumludur (Kiroğlu K., Kesten A., & Elma C., 2010).

Türk öğrencilerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumlarıyla ilgili olarak, Suriyeli öğrencilerin %79'u Türk öğrencilerin olumlu ve yardımcı olduklarını belirtirken, %21'i olumsuz tutum sergilendiğini ifade etmiştir. Bu sonuçlar, Türk öğrencilerin genel olarak Suriyeli öğrencilere karşı olumlu tutumlar sergilediğini, ancak bazı Türk öğrencilerin göçmenlere yönelik olumsuz duygusal tutumlar geliştirebildiklerini ortaya koymaktadır. Bu sonuç Ergin'nin Türk öğrencilerin Suriyeli sınıf arkadaşları hakkındaki algılarını incelediği çalışma ile paralellik göstermektedir (Ergin H., 2016).

Türk öğrencilerin görüşlerine göre, Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilere karşı tutumu genellikle olumlu bulunmuş (%80), ancak bazı Türk öğrenciler (%20) Suriyeli öğrencilerin tutumunun olumsuz olduğunu ifade etmiştir. Suriyeli öğrencilerin, özellikle ailelerinin Türk aileleriyle yaşadığı olumsuz deneyimlerin etkisiyle zaman zaman olumsuz tutum sergiledikleri gözlemlenmiştir. Bu konuda bulgularımızı destekleyen Ladd ve Price'ın çalışmalarında olumlu akran

ilişkilerinin eğitime yönelik pozitif katkılar sağladığını ortaya koymuşlardır (Ladd G.W. & Price, 1987).

Suriyeli öğrencilerin akademisyenlere karşı tutumları ise tamamıyla olumlu bulunmuştur (%100). Akademisyenler, Suriyeli öğrencilerin derslerine karşı olumlu tutum sergilediklerini belirtmiştir. Bu konuda Duman'ın yaptığı araştırmada, öğretmenlerin kabulünün Suriyeli öğrencilerin uyumundaki olumlu etkisine vurguda bulunmaktadır (Duman T., 2019).

Üniversite ortamında, Suriyeli öğrenciler, Türk öğrenciler ve akademisyenlerin tamamı, akademisyenlerin Suriyeli öğrencilere karşı tutumunun olumlu olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılar, akademisyenlerin Türk ve Suriyeli öğrenciler arasında ayırım yapmadığını ve Suriyeli öğrencilere daha toleranslı davrandığını belirtmişlerdir. Balkanlardan gelen yabancı uyruklu öğrenciler üzerine İlgar ve İlgar'ın yaptığı araştırmasında benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bu araştırmadaki Yabancı uyruklu öğrencilerin %56.32'ü hocalarının kendilerine yakın davrandıklarını belirtmiştir (İlgar Ş. & İlgar L., 2009).

Türk öğrencilerden 11'i (%73) Suriyeli öğrencilerle sorun yaşadığını, 4'ü (%27) ise yaşamadığını belirtmiştir. Akademisyenlerden 8'i (%67) sorun yaşadıklarını, 4'ü (%33) ise yaşamadıklarını ifade etmiştir. Sorun yaşamayan akademisyenlerin çoğu Arap kökenli veya Arap kültürüne hâkimdir. Türk öğrenciler ve akademisyenlerle yaşanan en büyük sorun dil engelidir. Suriyeli öğrencilerin Türkçeyi yeterince bilmemesi, iletişimde zorluk yaşamalarına neden olmaktadır. Taştan ve Çelik'in yaptıkları araştırmalarında Suriyeli öğrencilerin eğitime erişimindeki en önemli engelin dil problemi olduğunu belirtmişlerdir (Taştan C. & Çelik Z., 2017).

Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilerle kolay arkadaşlık kurmasıyla ilgili, Suriyeli öğrencilerin %57'si zorlandığını, %43'ü ise kolay arkadaşlık kurabildiğini ifade

etmiştir. Türk öğrencilerden %67’si Suriyeli öğrencilerin zor arkadaşlık kurduğunu belirtmiştir. Akademisyenlerin %75’i de Suriyeli öğrencilerin arkadaşlık kurmada zorluk yaşadığını söylemiştir. Bu, Suriyeli öğrencilerin çoğunlukla ihtiyaca dayalı kısa süreli arkadaşlıklar kurduklarını göstermektedir. Demirtaş-Zorbaz’ın çalışmalarında akran kabulünün uyumu olumlu etkilediği, akran kabulü eksikliğinde ise uyumun olumsuz etkilendiğini ortaya koymuştur (Demirtaş-Zorbaz S., 2016).

Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilerle arkadaşlık kurmalarını engelleyen faktörlerden biri kendi aralarında gruplaşmalarıdır. Bu durum, Türkçeyi öğrenmelerini ve sosyalleşmelerini olumsuz etkiler. Gültekin ve vd.’nin yaptıkları araştırmada, Suriyelilerin yerel halkla ilişkilerinin minimum düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Bu da onların sadece kendi kültürlerinde yaşamalarına, toplumdan izole olmalarına yol açmaktadır (Gültekin M. N. et al., 2018).

Sınavlarda verilen süreyle ilgili olarak, Suriyeli öğrencilerin %93’ü süreyi yetersiz bulduğunu ifade etmiştir. Türk öğrenciler ve akademisyenler de aynı şekilde, Suriyeli öğrencilere verilen sürenin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Yiğit, vd.’nin bu konudaki araştırmalarındaki veriler bulgularımızla uyum sağlamaktadır (Yiğit A. et al., 2021).

Suriyeli öğrencilerin üniversite ortamında yetersizlik duyduğu alanlar ile ilgili Suriyeli öğrencilerin 14’ü (%100) Türk öğrencilerin 15’i (%100) ve akademisyenlerin 12’si (%100) öğrencilerin ekonomik imkânların yetersizliğini yaşadığını ifade ettiler. Suriyeli öğrencilerin 12’si, (yaklaşık olarak %86), Türk öğrencilerin 11’i (yaklaşık olarak %73) ve akademisyenlerin 10’u (yaklaşık olarak %83) Suriyeli öğrencilerin barınma ve fiziki koşulların yetersizliği sorunu yaşadığını söylemiştir. Suriyeli öğrencilerin 8’i, (yaklaşık olarak %57) Türk öğrencilerin 6’sı (yaklaşık olarak %40) ve akademisyenlerin 7’si (yaklaşık olarak

%58) Suriyeli öğrencilerin eğitim materyallerine ulaşma olanaklarının sınırlılığı sorunu yaşadığını beyan etmiştir. Suriyeli öğrencilerin 4'ü, (yaklaşık olarak %29) Türk öğrencilerin 3'ü (yaklaşık olarak %20) ve akademisyenlerin 5'ine (yaklaşık olarak %42) göre Suriyeli öğrenciler sosyal aktivitelere katılmanın sınırlılığı sorunu yaşamaktadır.

Suriyeli öğrenciler, Türk öğrenciler ve akademisyenler, göçmen öğrencilerin en büyük sorunlarının başında ekonomik yetersizliklerin geldiğini ifade etmektedir. Suriyeli öğrencilerin çoğunun babası işsiz olup, ailelerinden ekonomik destek alamamaktadır. Bu durum, öğrencilerin eğitim hayatlarını olumsuz etkilemekte ve temel ihtiyaçlarını karşılamada zorluk yaşamalarına yol açmaktadır. Kırıl ve Beyli'nin yaptığı araştırmada Suriyeli öğrencilerin temel sorunlarından ekonomik sorunlar ile ilgili bulguları çalışmamızı desteklediği görülmektedir (Kırıl E. & Beyli R., 2021).

Barınma ve fiziki koşullar da Suriyeli öğrencilerin karşılaştığı önemli sorunlardır. KYK yurduunun çıkmaması halinde, aile desteği olmayan öğrenciler okuldan ayrılmak veya dondurmak zorunda kalmaktadır. Bu konuda Levent vd.'nin yaptıkları çalışmanın verileri çalışmamızla tutarlılık göstermektedir (Levent F. et al., 2021).

Adıyaman'daki Suriyeli öğrenciler, eğitim materyallerine ulaşımında zorluk yaşamaktadır. Türkçe ve Arapça kaynakların yetersizliği, öğrencilerin Türkçelerini geliştirmelerini engellemektedir. Bu konuda Alan'ın yaptığı çalışmadan elde ettiği veriler bizim bulgularımızla uyumluluk göstermektedir (Alan Y., 2021).

Suriyeli öğrenciler, Adıyaman Üniversitesi'nde yabancı öğrenciler için sosyal aktivitelerin düzenlenmemesinden şikâyet etmektedir. Bu tür etkinlikler, göçmen öğrencilerin Türk toplumunu ve kültürünü daha hızlı tanımaları

açısından önemlidir. Suriyeli öğrenciler, Türk öğrenciler için düzenlenen sosyal aktiviteler varken, yabancı öğrencilere yönelik etkinliklerin eksik olduğunu ve bu aktivitelerin kendilerine önemli katkılar sağlayacağını ifade etmektedir. Türk öğrenciler ve akademisyenlerin bir kısmı, yabancı öğrencilere yönelik sosyal aktivitelerin, göçmenlerin Türk dili ve kültürünü öğrenmelerine büyük fayda sağlayacağını düşünmektedir. Bu konuda araştırma yapan Özsarı vd.’nin Suriyeli öğrencilerin genel olarak gençlik merkezlerinde verilen sosyal etkinliklerden memnun olduklarına ve bu organizasyonların onların sosyalleşmesine anlamlı katkı sağladığına dikkat çekmektedir (Özsarı A. et al., 2017).

Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilerle yaşadığı sorunlar arasında iletişim, etnik ayırım, sosyal ilişkiler ve kültürel farklılıklar öne çıkmaktadır. Suriyeli öğrencilerin %93’ü iletişim sorunu yaşadığını belirtirken, %86’sı etnik ayırım, %71’i sosyal ilişkilerde zorluklar ve %71’i kültürel farklılıklar nedeniyle sorunlar yaşadığını ifade etmiştir. İletişim sorunları, dil bariyerinden kaynaklanmaktadır. Türkçe yeterliliği olmayan Suriyeli öğrenciler, genellikle ihtiyaç duyduklarında Türk öğrencilerle iletişime geçmektedirler. Dil sorunları, göçmen öğrencilerin okula uyumunu engelleyen önemli bir faktör olup, bu bulgu literatürdeki benzer çalışmalarda da doğrulanmaktadır (Coşkun İ. & Müberra N. E., 2016; Ereş F., 2016; Morali G., 2018; Şeker B.D. & Sirkeci I., 2015).

Suriyeli öğrenciler, Türk öğrencilerle etnik ayrımcılık yaşamaktadır, ancak bu ayrımcılıklar genellikle ırk veya etnik temellere dayanmamakta, daha çok dışlayıcı bir nitelik taşımaktadır. Bu ayrımcı tutumlar, Suriyeli ve Türk öğrenciler arasındaki ortak hareket alanlarını kısıtlamakta ve sosyal temas düzeyini azaltmaktadır. Azalan sosyal temas, sosyal ilişkilerde sorunlara yol açabilmektedir. İletişim sorunları da bu durumu etkileyebilmektedir (Kıroğlu K. et al., 2010).

Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilerle yaşadığı diğer bir sorun kültürel farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Farklı kültürel yapılar ve değerler, yanlış anlamalara ve toplum içindeki bireyler arasında çatışmalara yol açabilmektedir. Göçmenler, kendi kültürlerine göre doğru kabul ettikleri davranışları, ev sahibi toplumun kültürüne göre yanlış olarak algılanabilmektedir. Bu kültürel farklılıklar, uyum sorunlarına neden olmakta ve benzer sonuçlar çeşitli çalışmalarda da gözlemlenmiştir. Yiğit vd.'nin yaptıkları araştırmada Türk kültürü ile Arap kültürü arasındaki farklılıkların öğrencilerin okula uyumunu olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur (Yiğit A. et al., 2021).

Sonuç olarak, göçmen bireyler, yeni kültürel çevrelerde ekonomik, coğrafi ve sosyal uyum sorunlarıyla karşılaşmaktadır. Adıyaman Üniversitesi'ndeki Suriyeli öğrenciler, genelde Türk öğrenciler ve akademisyenler tarafından desteklenmektedir. Ancak dil bariyeri, iletişimde ve sosyal ilişkilerde temel engellerden biridir. Suriyeli öğrencilerin Türk diline hâkim olmaması hem akademik performanslarını hem de sosyalleşme süreçlerini olumsuz etkilemektedir. Ekonomik yetersizlikler, göçmen öğrencilerin barınma ve temel ihtiyaçlarını karşılama konularında ciddi zorluklar yaşamalarına neden olmaktadır. Kredi Yurtlar Kurumu yurdu gibi imkânlarla erişim kısıtlılığı, bu öğrencilerin eğitimlerini aksatmalarına veya sonlandırmalarına yol açabilmektedir. Ayrıca, Türkçe-Arapça kaynak eksikliği, Suriyeli öğrencilerin dil öğrenme sürecini yavaşlatmaktadır. Üniversitedeki sosyal aktivitelerin sınırlı olması, göçmen öğrencilerin Türk dilini ve kültürünü öğrenme fırsatlarını azaltmaktadır. Bunun yanı sıra, Suriyeli öğrenciler arasındaki gruplaşmalar, toplumsal entegrasyon süreçlerini zorlaştırmaktadır.

6. ÖNERİLER

- Üniversitelerde bir yıl Türkçe hazırlık eğitimi verilmeli, bu süreçte Türkçe ve kültür dersleri dahil edilmelidir.

- Hafta içi ve hafta sonu Türkçe takviye kursları düzenlenmeli, Türk ve Suriyeli öğrencilerin birlikte katılacağı etkinlikler (örneğin tiyatro)
- Yemekhanelerde Suriye mutfağına uygun baharat ve soslar bulundurulmalı, bu sayede sosyalleşme artırılmalıdır.
- Suriyeli öğrencilere burs sağlanması için sivil toplum kuruluşları ve iş dünyası teşvik edilmeli; kampüslerde part-time iş imkanları sunulmalıdır.
- Türkçe-Arapça eğitim materyalleri artırılmalıdır.
- Ortak geziler düzenlenerek öğrencilerin kaynaşması sağlanmalı, bu durum uyum sorunlarını azaltacaktır.

Çıkar Çatışması Bildirimi:

Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek/Finans Bilgileri:

Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanması için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Kararı:

Bu çalışma için Adıyaman Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 22.06.2021 tarih ve 18739 karar numarası ile etik kurul izni alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Aksoy Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(20), 292–303.
- Alan Y. (2021). İlgili Çalışmalardan Hareketle Suriyelilere Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 119–146.
- Bal B. U., & Akbulut İ. (2008). *Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*. (Mark J. M.- Castles S.,Ed.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Berry J. W. (1997). Immigration, acculturation and adaptation. *Appl Psychol*, 46, 5–68.
- Bostan H. (2018). Geçici Koruma Statüsündeki Suriyelilerin Uyum, Vatandaşlık ve İskân Sorunu. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 4 (2): 53., 4(2), 53.
- Brubaker R. (1992). *Citizenship and Nationhood in France and Germany*. London: MA:Harvard University Press.
- Castles S., Korac M., Vasta E., & Vertovec S. (2002). *Integration: Mapping the field*. Retrieved from London:
- Ceceli K. S. (2012). Müzakereci Demokrasi Kuramı ve Toplumsal ve Politik Dönüşümün İmkânları: Kürt Açılımı Üzerine Bir İnceleme. *Spectrum: Journal of Global Studies*, 89–116.
- Coşkun İ., & Müberrra N. E. (2016). *Türkiye'deki Suriyelilerin eğitiminde yol haritası fırsatlar ve zorluklar*. Retrieved from İstanbul:
- Creswell W. W., & Cheryl N. N. (2007). *Choosing Among Five Approaches* (5th ed.). California: Sage Publications.
- Dalgakıran E. (2014). Discourse identity and the question of Turkish accession to the EU Through the looking glass. *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 22, 115–117.

- Demirtaş-Zorbaz S. (2016). *İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyumu: bir model testi* (Doktora). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü., Ankara.
- Doytcheva M. (2020). *Çokkültürlülük*. (Doytcheva M.,Ed.) (4th ed.). İletişim Yayınları.
- Duman T. (2019). Toplumsal uyum için eğitimin önemi: Türkiye’deki Suriyeliler örneği. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 0(41), 343–368.
- Ereş F. (2016). Problem of the immigrant students’ teachers: are they ready to teach? *International Education Studies*, 9(7), 64–71.
- Ergin H. (2016). Turkish University Students’ Perceptions Towards Their Syrian Classmates. *Education and Science*, 399–415.
- European Union. (2004). Avrupa Birliği Konseyi (2004) 16-17 Aralık 2004 tarihli Avrupa Konseyi Lüksemburg Zirvesi Başkanlık Sonuç Bildirgesi. Retrieved 9 December 2024, from https://www.ab.gov.tr/_300.html
- Gençöz F. (1998). Uyum psikolojisi. *Kriz Dergisi*, 6(2), 1–7.
- Gültekin M. N., Giritlioğlu İ., Karadaş Y., Soyudoğan M., Kuzu Ş.L., Gülhan S. T., ... İncetahtacı N. (2018). *Gaziantep’teki Suriyeliler: Uyum, beklentiler ve zorluklar*. Retrieved from Gaziantep:
- Güvenç B. (1997). *Kültürün ABC’si*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- İlgar Ş., & İlgar L. (2009). The Inquiry On The Adaptation Of The Foreign Students From Balkan Countries (Example Of Istanbul University). In *12th International Conference Inclusive Education In The Balkan Countries: Policy And Practice*. Ohrid: Kyriakidis Brothers s.a. Publishing House.
- Karasu M. A. (2017). Göç ve Uyum Sorunu. In A. Yatkın (Ed.), *Uluslararası 11. Kamu yönetimi sempozyumu* (pp. 631–643) Elazığ.
- Kıral E., & Beyli R. (2021). Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Sosyal Bilimlerde Mükemmellik Arayışı Dergisi*, 1(1), 45–74.

- Kiroğlu K., Kesten A., & Elma C. (2010). Türkiye’de Eğitim Gören Yabancı Uyruklu Lisans đrencilerinin Sosyo- Kültürel ve Ekonomik Sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26–39.
- Koçak O., & Gündüz R. (2016). Avrupa birliği g politikaları ve göçmenlerin sosyal olarak ierilmelerine etkisi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(12), 66–91.
- Kymlicka W. (2012). Çok Kültürlülük: Başarı, Başarisızlık ve Gelecek. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 70(2), 297–332.
- Ladd G.W., & Price, J. M. (1987). Predicting children’s social and school adjustment following the transition from preschool to kindergarten. *Child Development*, 58, 1168–1189.
- Levent F., Gl F.., & Aydemir T. (2021). Suriyeli niversite đrencilerinin Türkiye’de niversite deneyimleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(1), 807–835.
- Moralı G. (2018). Suriyeli Mülteci ocuklara Türkçenin Yabancı Dil Olarak đretiminde Karşılaşılan Sorunlar. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1426–1449.
- Neuman L. W. (2014). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar* (7th ed.). Ankara: Yayınodası.
- Özsarı A., Fiřekçiođlu İ. B., & Altın M. (2017). Gençlik merkezi faaliyetlerine katılan Suriyeli mültecilerin algıladıkları hizmet kalitesi üzerine bir araştırma. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 31–44.
- şeker B.D., & Sirkeci I. (2015). Challenges for refugee children at school in eastern Turkey. *Economics and Sociology*, 8(4), 122–133.
- Sönmez V., & Alacapınar F. G. (2011). *rneklendirilmiř Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Taştan C., & elik Z. (2017). *Türkiye’de Suriyeli ocukların eğitimi: güçlükler ve neriler*. Retrieved from Ankara:

- Verkuyten V. (2010). *Identiteit en Diversiteit: De tegenstellingen voorbij*. Amsterdam: Pallas Publications / Amsterdam University Press.
- Yalçın C. (2004). *Göç Sosyolojisi* (1st ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yiğit A., Şanlı E., & Gökalp M. (2021). Türkiye’deki Suriyeli öğrencilerin okula uyumlarına yönelik öğretmen, okul yöneticileri ve öğrencilerin görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(1), 471–496.
- Yıldırım A., & Şimşek H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (12th ed.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız A. (2017). Göç ve Entegrasyon Politikalarında Vatandaşlık. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 1, 36–68.

EXTENDED ABSTRACT

Migration is the movement of individuals or communities from their home or residence to a different geographical area. Its socio-economic, cultural, and political impacts have significantly influenced societies throughout history. In the 21st century, advancements in communication and transportation have made it easier for people to migrate over larger distances, leading to the "age of migration."

The Syrian civil war, which began in 2011, led to the forced displacement of millions. With its open-door policy, Turkey became one of the countries most affected by this migration. Initially, Syrian migrants were housed in camps near the border but eventually dispersed across almost every city in Turkey. In Adıyaman, over 25,000 Syrian migrants now reside in various parts of the city. This study explores the aspirations and integration challenges of Syrian youth pursuing higher education in Adıyaman while examining their ability to adapt to the local community. Furthermore, the research highlights integration issues between these two culturally diverse groups, aiming to enable harmonious coexistence.

The primary goal of this research is to investigate the integration processes and challenges faced by Syrian students at Adıyaman University in their interactions with Turkish society. This study uses qualitative methods and a semi-structured

interview technique for data collection. It includes 14 Syrian students enrolled at Adıyaman University, 15 Turkish students from their classes, and 12 instructors. Due to language barriers, interviews with Syrian students were conducted with the assistance of interpreters. The collected data were categorized under thematic headings and analyzed descriptively.

Language barriers emerged as one of the most significant challenges for Syrian students. Their lack of proficiency in Turkish hindered effective communication with Turkish students and faculty members, leading to social isolation. As a result, Syrian students primarily formed friendships within their own community. This lack of language proficiency negatively impacted their educational progress and social integration.

Economic challenges were also a prominent issue among Syrian students. The findings indicate that most of them face severe financial difficulties, as they often lack financial support from their families. These economic hardships make it difficult for students to meet basic needs such as housing, educational materials, and daily expenses. Sometimes, these challenges disrupt their education or even cause them to discontinue it altogether.

Cultural differences between Turkish and Syrian students further complicate the integration process. For example, many Syrian students preferred Syrian cuisine over Turkish dishes, highlighting differences in culinary tastes between the two cultures. Such preferences often deter Syrian students from using campus dining facilities, limiting their opportunities for social interaction and integration. Broader lifestyle differences also play a role in hindering the social cohesion of Syrian students within Turkish society.

Educational challenges included dissatisfaction with the time allotted for exams, which many Syrian students felt was insufficient. Turkish students and instructors acknowledged this issue, agreeing that Syrian students were at a disadvantage. The lack of access to bilingual Turkish-Arabic educational materials further impeded academic success and made learning the Turkish language more difficult.

Syrian students also reported inadequacies in the social activities organized by the university. Turkish students and instructors agreed that these limitations restricted Syrian students' opportunities to learn about Turkish culture and language. Increasing social activities where Turkish and Syrian students can interact is essential for accelerating integration processes.

This study provides a comprehensive examination of the challenges faced by Syrian students in their efforts to integrate into Turkish society. Key obstacles are identified as language barriers, economic struggles, cultural differences, and social isolation. Although Turkish students and faculty members have tried to foster positive relationships with Syrian students, cultural and linguistic differences remain significant barriers.

Supporting the social integration of Syrian students requires increased access to language courses, cultural activities, and economic support programs. Encouraging greater interaction between Turkish and Syrian students within the university can promote academic and social integration.

Based on the study's findings, several recommendations are proposed. Establishing a one-year Turkish preparatory program for Syrian students, alongside regular weekday or weekend language courses, is crucial. Organizing cultural events such as theater workshops, group projects, and field trips that bring Turkish and Syrian students together is also recommended. Scholarship programs and campus-based job opportunities for Syrian students should be expanded to address economic hardships. Incorporating Syrian cuisine into campus dining hall menus could help make Syrian students feel more comfortable and included. Additionally, increasing the availability of bilingual Turkish-Arabic educational resources would significantly aid their academic performance and language learning. Affordable housing options tailored to the needs of Syrian students should also be provided.

The integration of migrant students into Turkish society requires not only individual efforts but also institutional support. Addressing the language and cultural challenges Syrian students face will enhance their personal achievements and societal cohesion. Enhanced academic, social, and economic support mechanisms will create a stronger integration environment for both communities.

This research underlines the need for coordinated efforts to improve the integration of Syrian students into Turkish society. The study emphasizes the importance of creating inclusive environments where Syrian and Turkish students can coexist and collaborate harmoniously by addressing language barriers, economic challenges, and cultural differences. It contributes to a broader understanding of migration's impacts on education and societal structures, offering valuable insights for future policy and practice.